

Katapult

HOST DO DOMU... KOMUNISTŮM MONOPOLU KSC

HERCI STÁVKUJÍ,
POLITICI HRAJÍ
DIVADLO.

Jiří Olšanský

15 30

PODPOŘTE STUDENTY

BUDE VÁM HORKO!

OSIKIHA N
VŠICHNI HA

OTEVŘETE

KROMĚ ÚV

NAŠE HES

Jiří Olšanský

Host do domu...

**Nová vlna
2019**

Copyright © Jiří Olšanský, 2019

Copyright © Zdeněk Rampas – Nová vlna, 2019

ISBN 978-80-88343-07-3

Igorova bunda ze světle šedého semiše skvěle ladila s modřínovým táflováním hospody U Pošty, kde visela na drátěném věšáku přišroubovaném čtyřmi mosaznými vruty. Bunda měla límec a podšívku z bílého beránka, kovový zip a v pase vnitřní stahovací šňůru, na které byl přívěšek s nápisem US Air Force. Příznivý dojem z Igorovy bundy by byl ještě lepší, kdyby oka věšáku nebyla zaneřáděna flaušovitými utíkáčky studentů z VŠB, větrovkami aranžérek z Prioru a dvěma zamaštěnými vatovanými kabáty metaře Turzíka a jeho pidlooké družky, které se říkalo Hlista.

Igor věšel svou bundu zásadně co nejvíc nalevo, aby na ni viděl od stolu i od výčepu, ale nějaký neřád mu ji převěsil asi o půl metru dál. Nebyla to tak zásadní změna místa, aby stálo za to vstávat od půllitru. Vážnější bylo, že si vůbec nevšiml, kdo to byl, kdo mu na jeho milovanou bundu sáhnul, jako by měl na minutu výpadek vědomí. Možná, že to nebyla jen minuta, ale rovnou dvacet roků.

Stále přšelo. Na Revoluční třídě popojížděla auta a jejich reflektory vrhaly žabky světél po mokřím

asfaltu. Někde zaskřípěla tramvaj a park před hospodou osvítil modrý elektrický výboj. Stromy bez listů vypadaly v tom světle jako skelety veleještěřů. Pod oknem hospody se míhaly deštníky a kapuce osamělých chodců, kteří marně hledali únik z chladu listopadového večera. Igor vítal takové počasí, protože za deště a plískanice se mohl opíjet bez výčitek svědomí.

Ondruš mu zatřásl ramenem: „Zvedni se! Musíme ještě do Lahůdek. V šest tam zavírají. Nezapomeň, že je pátek. Když hned nepůjdeme, tak to nestihneme. Venku už je tma..., do prdele! Tak se zvedej!“

Vlastně neměli být tady, ale úplně někde jinde, v jiném místě nebo v jiném časoprostorovém kontinuu. Zašli na jedno pivo, protože přšelo, a potom tu uvízli. Proslulost hospody U Pošty nespočívala v dobrém pivu, v krásném interiéru ani v bezvadné obsluze, ale ve strategické poloze. Spojnice mezi divadlem a radnicí, soudem a kostelem, televizním studiem a strážnicí SNB se protínaly právě zde.

„Myslel jsem, že máš flašku z Tuzexu.“

„To mám... Ale neřekl jsem, že je plná...“

„Ještě včera ráno byla.“

„Cože?“

„Čtyři piva, mládenci?“

„Mně se nechce ven. Je tam tma a prší,“ odpověděl Igor líně.

Vrchní Rudolf maloval na tácky přímky, které se někdy protínaly v nekonečnu. Stačilo vykročit po jedné z nich a vrátit se za týden.

„... Beckett, Stoppard. Ti, kteří byli předtím, už stojí za hovno. Ale nechám se přesvědčit, že ten Baal, jak ho zahrála Nitra, je dobrý představení. Možná víc než dobrý, i když jako základ je to ten profláklý Brecht...“

„To ne! Brecht není nikdy profláklý, jako nemůže být profláklý Čechov nebo Shakespeare. K takovým se budeme stále vracet... v oblouku nebo ve spirále...“ mýnil Fero.

„Cože? Matka Kuráž není profláklé představení? Už jsi zapomněl, jak nám to na škole pražili do hlavy? Boj za mír, za pokrok. Prolhaný pacifistický brainwashing. Vzal bych si na galerii kulomet, ta, ta, ta, ta, všechny národní umělce. Žijeme jenom jednou...“

„Na stole pod lesem v zelený krabici... řekl by folkař.“

„Jedno prolhané představení pro intelektuální honoraci, aby měli o čem žvanit... ti slaboproudí inženýři... Tupé mozky, které omílají pořád dokolečka stejné fráze. Seděl tam... byl tam vůbec někdo, kdo se neživí kulturou? Oslovil spektákl normálního diváka? Stáhněme do divadla lidi z této hospody a uvidíme, jaké je to představení... jak se budou bavit. Já jsem se nudil, to řeknu otevřeně... protože nejsem srab... snob,“ přiznal se Jakub.

„Oslovil spektákl diváky! To je úžasně duchauplné. Říkej to elévkám v Kolchozu. Ty snad ještě žerou takovýhle kecy. Já nechci oslovovat kretény z této hospody... to je strašně jednoduché. Ukážu jim nahou prdel a uvidíš, jak budou jásat. Bylo to zatraceně dobré představení, a když Pschierer oslovil Baala, tak se mi roztrásla kolena.“

„A komu ještě, ty motáku. Hraješ si na intelektuála a zatím sereš sádru. V životě bych ti nesvěřil žádnou dobrou roli.“

„Naštěstí to nezáleží na tobě, ptáku. Až budu hrát

v Národním, pošlu ti lupen na stojáka, aby ses něco přiučil...“

„Já... přiučil... od tebe? Jestli ty budeš hrát někdy v Národním, tak já budu hvězda v Hollywoodu... a budu šukat Sigourney Weaver.“

„Skončíš jako ochotník v oblastním.“

„Až po tobě, Feroušku.“

„Každopádně tam byl jeden antidiivadelník, který představení emocionálně zvládl. Nekamenoval herce, nearestoval režiséra, neodešel nasraně po první třetině do své úřadovny a zůstal až do konce,“ řekl Igor celkem pyšně. Hřál si tu svou historku na prsou jako jedovatého hada. A teď přišla chvíle, aby zasyčel.

„Kdo?“

„Soudružka Fojtíková. Kouřili jsme spolu o přestávce na balkoně.“

„Kecáš... Ty že jsi kouřil s Fojtíkovou na balkoně? To jste tam byli jen sami dva?“

„Skoro sami. Pak už jen dva estebáci..., její ochranka. Ale pro oheň si přišla ke mně.“

„Kecáš!“

„Tak si nepřišla pro oheň ke mně, protože mě

jeden z těch mládenců předběhl, ale prohodili jsme spolu pár žertovných obezliček o životě začínajícího divadelníka.“

„To ti tak určitě věříme, že by se s tebou bavila. S takovou nickou.“

„Tak jsme neprohodili spolu nic, jen se na mě culila, jako by měla bolení zubů. Ale stejně mě překvapilo, že tam byla tak sama, jen se mnou a ochránkou, opuštěná, a že za ní neběhal ředitel v předklonu a dalších deset vlezdoprdelníků. Chápu, že když už povolila divadelní festival, přišla se podívat, ale takové přemáhání není v jejím stylu. Tak mě napadlo, že se něco děje, když může být tak opuštěná. Až mi jí bylo líto. Byla tam úplně sama...“

„Jako kůl v plotě...“

„Jako kůůůl v plotě.“

„Tak dost blbých řečí!“ řekl Ondruš razantně. „Je tři čtvrtě na šest! Řekněte tomu debilovi, ať už se zvedne a jde se mnou pro tu flašku do Lahůdek. Hni sebou, hovado!“

„Mně se nechce. Běž si sám,“ řekl Igor líně a pohledem pohladil svou bundu, která ještě nepoznala mokrost deště, ani vlhkost mlhy, ani slizkost pod-

zimního bláta. Byla nová, prostě dokonalá. „Do takového počasí nepůjdu!“

„Ne? Půjdem tam spolu! Ty víš dobře, že ta frajle Marcela mi tu odloženou flašku nedá.“

„Ale dá.“

„Nedá. Musíš jít se mnou. Tak se zvedni, Igorku! Prosím tě!“

„Ale dá. Řekneš, že tě posílám, zaplatíš, pěkně poděkuješ a na tuzérka nezapomeneš.“

„Nedá... Už jsem to zkoušel.“

Igor se podíval na svého přítele s nově povzbuze-
ným despektem.

„Podrazáku! Kdyby ti ho dala, už bys s námi ne-
seděl. Chlastal bys koňáček se svou Karolínkou, ně-
kde na chaloupce, u krbu, v teplíčku, a na nás by ses
vykašlal. Kamarád Igor je ti dobrý, jen když něco
potřebuješ!“

„A kdo ti sehnal tu bundu?“

„Stála dva tisíce!“

„To je moc za tak perfektní zboží?“

„Využíváš mě!“

„Ty využíváš mě!“

„Tak mi polib...!“

„Polib si ji sám...!“

Igor cítil spravedlivý hněv, který však pomalu uvadal v nudě listopadového večera.

„Marian měl možnost hrát to civilně, jak je zvyklý, nebo trochu pateticky, tak barokně, jako ti Francouzi ze Saint-Étienne, aby zdůraznil svou neobvyklou roli,“ pokračoval Fero. „Myslím, že si vybral dobře. Jenom hlupáci to nepochopili...“

„Blbost! Motáme se pořád v kruhu. Normální člověk, když to vidí, si řekne: Co to ten blbec kváká. A jsou mu srdečně jedno odkazy na francouzské barokní divadlo... Chce se bavit. Chce se podívat na kozy herečce. A chce být příjemně překvapen... Chce si to užít, a ne si lámat hlavu, co tím chtěl autor říct...“

Igor se v obavách ohlédl na věšák kabátů a prohlížel si podezřelé individuum v promočeném montgomeráku, které se motalo kolem jeho bundy. Nevypadalo přímo na zloděje-kapsáře, který loví šrajtofle z pověšených šatů, ale hrozilo nebezpečí, že ji zbytečně potřísní vodou nebo blátem. Takové zoufalce by do hospody neměli pouštět. Naštěstí přispěchal vrchní Rudolf a pomáhal příchozímu z mokrého

pláště. Dělal to tak uctivě a tak servilně, že to vypadalo jako etuda z grotesky. Návštěvník se zbavil kabátu, chytil své vytahané kalhoty za puky a setřásl z manžet kapky deště. Vypadal sebejistě, jako někdo, komu to tu patří. Rozhlédl se kolem, na okamžik se zastavil pohledem u skupiny mladých herců, ale nedal najevo, že je poznává.

„Je to doktor Švarc?“ zeptal se Igor. Ve špatném světle si nebyl jistý.

Muž měl vytáhlou, v ramenech přihrbenou postavu, na které viselo pomačkané sako, krátké jako bolerko. Utřel si mokré ruce do kapesníku a sedl si na místo pokladní u vchodu do kuchyně. Tabulku s nápisem RESERVÉ odsunul stranou. Otřel si ještě čelo a hlučně se vysmrkal. Potom vytáhl krabičku malborek a zkušeným pohybem vyklepnul cigaretu, zamyšleně ji olíznul a nechal si od Rudolfa připálit. Pak se ponořil do svých myšlenek.

„Asi jo. Je tu na číhané,“ řekl Fero.

„Neměli bysme za ním zajít? Je to přece jenom náš člověk.“

„To sotva.“

Igor s jistým respektem sledoval prominentního

návštěvníka v jeho záměrné samotě, jeho lhostejnost ke konvencím, jak ignoruje ruch hospody, pomalu kouří a volným tempem popíjí z dvoudecinky vodku s ledem.

„Igorku, tak už se zvedej,“ prosil Ondruš. „Když hned nepůjdeme, zavřou nám Lahůdky před nosem. Karolínka bude velmi nešťastná, když nepřinesu tu slíbenou lahvinku. Musím jí dělat pomyšlení, když jsme teď tak zadobře...“

„Velké zprávy na fermanu,“ informoval kamarády Jakub. „Přeobsadili Racka... od pondělního představení. Vejmělková prý má filmování a na svou roli rezignuje. Chápete to? Ta koza rezignuje na svou první hlavní roli. Myslím, že je to poprvé, co si elévka něco takového dovolila. Rezignovat na svou první hlavní roli. Rád bych věřil, že se jí to krutě vymstí, ale v tomhle světě se kašle na zásluhy i na slušné vychování,“ konstatoval.

„Tomu se říká kariérka! Terciánka šup a už má hlavní roli. Šup a už má filmování. Šup a je tu televize. Exkluzivní honoráře. Co udělala tak světoborného, že si to zaslouží? Ať se alespoň naučí mluvit... ta koza, když už ji pustili na jeviště.“

„Závidíš,“ řekl Ondruš pochmurně a díval se melancholicky na své hodinky.

„Závidím, ale tak nějak upřímně, soudruzi. Jde mi to od srdce,“ přiznal Jakub.

„Je to tak lidské. Závidím, tedy jsem. Ještě jsem neustrnul v tomhle zaprděném ansáblu. Neumřel jsem. Ještě mám nějaké ambice.“

„Mrtví mají také ambice.“

„Jaké, člověče?“

„Obživnout? Dostat se do ráje?“

„Chytráku...“

Igor se zvednul od stolu. Po čtyřech pivech necítil opilost, jen bolest v podbřišku.

„Konečně ses rozhoupal? Tak jdeme?“ zeptal se s nadějí v hlase Ondruš.

„Ne... Jdu se...“ řekl Igor a udělal gesto sevřenou dlaní.

* * *

V hospodě U Pošty se chodilo na WC na protější stranu průjezdu. Tunelem mezi ulicí a dvorem vanul odporný, lezavý chlad a na rozbité asfaltové dlažbě se svíjely kotouče ledové mlhy. Světla tam bylo méně, než ve sklepě ale Igor by trefil i poslepu. Dva

kroky vlevo, pět dopředu a tři schůdky nahoru podél zábradlí. Přesto se zastavil a chvíli váhal, jestli se nemá vrátit pro svou bundu. Báł se ji nechat na věšáku bez dozoru. Ovšem představa, jak šedý semiš i bílý beránek nasávají pach moče, ho odrazovala. Nejraději by na WC vůbec nešel, ale potřeba byla neodbytná.

Udělal nejistý krok do průchodu a proti světlu ulice uviděl povědomou siluetu. Štíhlý frajer v dlouhém kabátu z černé kůže se objevil tak nečekaně, jako Fantomas. Elegantní figura, matný odlesk kůže a lesklé lakýrky, jen lehce potřísněné sprejem ulice.

„Igor?“

V průchodu se objevil Martiňák. Kráčel lehkým krokem predátora, provázen vrzáním kožených lakýrek. Igor by mohl zavřít oči, a přesto by poslepu Martiňáka poznal na velkou vzdálenost, podle chůze, vrzání kůže a vůně kolínské.

„Nazdar,“ řekl Igor. „Nezasedni mi místo. Jdu jen na záchod... Rozumíš.“

„Neboj se. Nepůjdu dál. Mám dneska hodně zařizování.“

„Tak fajn. My se taky nezdržíme. Jsem tu s Ondrušem.“

„Toho bych raději vynechal,“ řekl Martiňák a zastoupil Igorovi cestu. Byl to bývalý baletní mistr, v současné době důchodce. Klouby baletních mistrů jsou prevít. Jeho plný, výhodně zkalkulovaný důchod už ve věku třiceti dvou let byl obdivovaný majstrštyk, který zcela zastiňoval úspěchy některých mladých mužů z divadla, kterým se u vojenské odvodní komise podařilo získat modrou knížku. Jako baletní umělec byl průměrný, ale jako pacient a klient soudu byl dokonalý. Martiňák byl expert na zákony, medicínu, chemii a spoustu dalších věcí. Možná že byl expert i na život!

„Co se děje?“ zeptal se Igor.

Mariňák se k němu naklonil a vzal ho důvěrně za loket. Igor ucítil pevný stisk vytrénované ruky.

„Včera jsem vařil. Mám toho plný hrnek. Můžu ti dát padesát, po padesátce za kus, nebo stovku za pětáctyřicet. Férová cena, co říkáš?“

„Jindřichu, nezlob se, ale teď to nejde. Nemám love. Koupil jsem si bundu.“

„Nemáš love, protože nevyužíváš všech možnos-

ti. Půjč si! Prodáš po stovce a vyděláš sto, respektive sto dvanáct procent!“ radil Martiňák a zesílil stisk ruky.

„Nejde to. Mám dluhy a ti, co si ode mne minule brali, jsou taky švorc. Ještě mi ani všechno nezaplatili.“

„Tak na tom zapracuj. Chodíš do klubu? Sežeň nové lidi.“

„Prodávat v klubu? To je sebevražda. V divadelním klubu je každý druhý práskač.“

„Nesmíš být posera. Kdo nic neriskuje, nic nemá, kamaráde. Takový je život.“

„To se ti snadno řekne... Nejde to. Po čtrnáctém příští měsíc to bude lepší. Budu brát vánoční prémie.“

„Takže dneska nic?“ zeptal se Martiňák dobrácky. Stisk ruky byl však drtivý.

„Nic.“

„No ještě si to nechej projít hlavou. Můžeš mi zavolat do neděle večer. Potom budu muset jít s cenou nahoru. Rozumíš? Do neděle u mě koupíš za přátelskou cenu.“

„Jasně.“

„Aby se ti líp přemýšlelo, tady máš jednu inspira-
tivní... Dáš mi za ni, až budeš mít.“

Martiňák pustil Igorovu paži a strčil mu do dlaně skládanku z papíru. Igor zavřel oči. Oblak kolínské se rozplynul. Skřípání kůže sláblo, až zmizelo doce-
la. Skládanka však pálila v ruce... Fluidum jménem Martiňák zmizelo v mlze.

Igor ještě chvíli stál v průchodu, vzdoroval chla-
du a bolesti v podbřišku. Nechtěl jít na záchod. Přál
si opustit svoje bolavé tělo tak snadno, jako se svlé-
kají kalhoty. Vyletět z kůže. Vznášet se mezi kome-
tami. Alespoň na pár hodin. Chtěl se vrátit pro svou
bundu. Chtěl sedět v teple hospody, popíjet pivo
a nemyslet na nic. Bojoval se svým tělem předem
prohraný boj, aniž chápal, proč se vlastně přemáhá.
Proč jedná nelogicky. Bolest, které se bál, nebude
menší, když ji bude odkládat. Právě naopak. Potom
podlehl.

Stěny na toaletě byly od podlahy až do stropu
obloženy bílými kachlemi, které se čistily jen před
státními svátky. Několik týdnů, nebo měsíců, v době
mezi státem uznanými volnými dny, se na nich vršily
osobní a politické vzkazy v množství, které přestalo

být přehledně i pro zasvěcence. Nadávky a sprostá slova se prolínaly s invektivami na život mocných a někdy získávaly nový smysl v sousedství jiných jmen a slov. Všechno dohromady to tvořilo surrealistickou performanci.

Na pisoáru, zpola zaplněném nedopalky, visela cedule s fixovým nápisem:

„Vážení hosté. Pisoár je dočasně mimo provoz. Použijte funkční kabinku.“

Igor v obavách nahlédl do funkční kabinky a botou nadzvedl sedák klozetu. Znovu hleděl na bílou kachlíkovou stěnu pokrytou slovy a kresbami. Ulevoval si a dával pozor, aby mu pramen moče nevystříkl a nepotřísnil kalhoty. Pach klozetu byl intenzivní. Téměř nedýchal a snažil se minimalizovat činnost svého nosu. Trvalo to dlouho. Chabý pramínek váhavě vyvěral z těla, jako by zhoustl do podoby medu. Trýznivý tlak v podbříšku postupně slábl, až zmizel docela. Igor myslel na svůj nachlazený močák, mimoděk četl slova na stěnách kabinky a hned je zapomínal. Nadávky, klepy a prisprostlé básničky ho neoslovovaly. Široké spáry mezi bílými kachlemi tvořily mříž. Igor měl vjem trojrozměrného pro-